

פרשת שמות

קצרצרים

"כל הבן הילוד היאורה תשליכו"

מובא במדרש: יום שנולד בו משה אמרו איצטגנינו, היום נולד המושיע, ואין אנו יודעים אם ממצרים אם מישראל, ורואים אנו שסופו ללקות במים, גזר אותו היום אף על המצרים, שנאמר: כל הבן הילוד. ומבאר המהר"ל, שכיון שגדל משה בביתה של בתיה בת פרעה, התקיים בה מאמר חז"ל: כל המגדל יתום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, לפיכך זכתה בתיה שיחסה הכתוב כבנה, שנאמר בדברי הימים: ואלה בני בתיה בת פרעה: אבגדר ואבי סכו, ודרשו חז"ל: אבגדר זה משה, לכן לא יכלו האיצטגנינים לדעת ולקבוע אם הוא מישראל או ממצרים.
[מהר"ל, חידושי אגדות]

"ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים"

כיון שמשה נולד בז' אדר, אחר ג' חדשים שהוצפן הושם ביאור, דהיינו בו' סיון, יום שעתיד הוא לקבל את התורה בסיני, לכך נאמר ותרא אותו כי טוב הוא, שעתיד לקבל תורה שנאמר עליה: כי לקח טוב נתתי לכם.
[אלשיך]

"ותרד בת פרעה לרחץ על היאר"

הו' במילה 'ותרד' נקוד בפתח, המורה על לשון עבר, דהיינו שבת פרעה כבר היתה שם קודם יציאת אחותו להתייצב מרחוק לדעת מה יעשה לו, כי הקדוש ברוך הוא מקדים רפואה למכה, וההצלה כבר היתה מוכנה במקום.
[באר מים חיים]

"וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו"

שתי אפשרויות עמדו בפניו, או שהוא היה משבט לוי ולא היה חייב בעבודת פרך ולא היה המצרי רשאי להעביד אותו ולהכותו, ולכך משה הענישו, או שהיה אחיו במעשים, דהיינו צדיק, דאם לא היה איש ראוי במעשיו, משה לא היה הורג את המצרי בגללו.
[אמרי שפר]

"הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי"

את המצרי הרגת בעצמך כי בן נוח נהרג על פי דיין אחד, אבל אני ישראלי ורק במשפט כהלכה יכולים לדונני, ומי שמך לאיש שר ושופט עלינו, אין בידך רשיון מהמלך לשפוט.
[בעל שואל ומשיב]

"ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרועים"

במדרש: וכי מצרי היה משה? אלא לבושו מצרי והוא עברי. ולכאורה קשה, שהרי מובא שבזכות ד' דברים נגאלו אבותינו ממצרים: שלא שינו שמם, לא החליפו שמלותם, לא גילו סודם ולא ביטלו המילה, ואם כן איך לבש משה בגדי מצרים? אלא מובא בפוסקים שבשעת השמד מותר לשנות בגדיו כדי שלא יכירוהו שהוא יהודי, והרי משה ברח מפני פרעה, ואין לך שעת סכנה גדולה מזו, ולכן רשאי היה להחליף לבושו.
[דברי שאול]

"ויאמר אל תקרב הלם, של נעליך מעל רגליך"

מובא במדרש שמשה ביקש כהונה ומלכות. אמר לו הקדוש ברוך הוא: 'אל תקרב הלם', שכבר ניתנה הכהונה לאהרן. מכאן רמז למובא במסכת סוטה, מתקנות רבן יוחנן בן זכאי שאין הכהנים רשאים לעלות

פרשת שמות

לדוכן בסנדליהן, דסמיך 'הלם' ל"של נעליך מעל רגליך'.
[חנוכת התורה]

"ויאמר והן לא יאמינו לי ולא שמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה'"
שלוש חששות חשש משה: א. שמא לא יאמינו כלל בה' שעתיד לגאלם. ב. יאמרו שמשה אינו בן עמרם
ולא יכירוהו בקולו אלא יאמרו מצרי מרגל הוא, שקולו עבה הוא מאז שברח בעודו נער. ג. שמא יאמרו
שאין הם מאמינים שהקדוש ברוך הוא נגלה אליו ומי שמך לאיש. שלושת טענות אלו מתפרשות בפסוק
לעיל

מקור: הרב יוסף זילברפרב